

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndc/3/2021
Identifikačné číslo spisu:	4420202283
Dátum vydania rozhodnutia:	10.05.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:4420202283.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletú Z. X., nar. XX.XX.XXXX, zastúpenú Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, dieťa rodičov: matky F. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Š. XXXX/XX, XXX XX B.-X., zastúpená Mgr. Jaroslavom Líkerom, advokátom so sídlom Nábrežná 67, 940 02 Nové Zámky a otca J. X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F.. J.. Š. Č.. XX, XXX XX Z. I., zastúpeného Advokátska kancelária Timoranská & Štofková s. r. o., so sídlom Podzámska č. 32, 940 01 Nové Zámky, IČO: 36 813 401, o návrhu matky a o návrhu otca na úpravu rodičovských práv a povinností, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 8P/10/2020, o návrhu matky na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti, takto

rozhodol:

Návrhu na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 8P/10/2020 Okresnému súdu Bratislava V z dôvodu vhodnosti **n e v y h o v u j e**.

Odôvodnenie

1. V konaní o úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu matka v zmysle ustanovenia § 39 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) navrhla prikázanie veci z dôvodu vhodnosti na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Bratislava V. tvrdiac, že bydlisko maloletej je od začiatku konania v obvode tohto súdu. Návrh odôvodnila tým, že s maloletou býva od marca 2020 u svojej matky na adrese Š. XXXX/XX, XXX XX B.-X., čo vyplýva aj zo správy zo dňa 08.06.2020 Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, ktorý realizoval šetrenie pomerov matky prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave dňa 04.06.2020. Na uvedené bydlisko maloletej odkazuje aj správa Ministerstva vnútra SR, okresného riaditeľstva policajného zboru v Bratislave V zo dňa 25.06.2020, potvrdenie o pobyte maloletej a čestné prehlásenie jej babky. Tvrdila, že medzi rodičmi maloletej neexistuje a v čase začatia konania neexistovala dohoda o bydlisku maloletej v Z. I.. Dieťa sa teda fakticky zdržiava a aj v čase podania návrhu v máji 2020 zdržiavalo v B.. Ak by sa Okresný súd Nové Zámky nestotožnil s námietkou matky ohľadom príslušnosti, apelovala, aby okresný súd zvážil postúpenie veci Okresnému súdu Bratislava V s ohľadom na záujem dieťaťa. V B. sa nachádza domácnosť, v ktorej maloletá žije so svojou matkou, babkou a tetou a má tu zázemie. V B. sa nachádza aj pediatrička maloletej. Za ďalší dôvod prikázania veci matka označila hospodárnosť. Uviedla, že jej rodičovský príspevok ledva pokrýva náklady na starostlivosť o maloletú, na ktoré otec neprispieva.

Náklady na cestu z B. do Z. I. a späť sú pre matku vzhľadom k jej príjmu vysoké a ich vynaložením zostane menej financií na zabezpečenie starostlivosti o dcéru.

2. Otec maloletej s navrhovaným prikázaním veci nesúhlasil. Uviedol, že miestom obvyklého pobytu maloletej boli Z. I., kde žilo so svojimi rodičmi. Matka tento pobyt zmenila bez súhlasu otca, keď odišla zo spoločnej domácnosti. V súčasnosti je situácia taká, že sa dieťa striedavo zdržiava v Z. I. i v B., rodičia si ho striedajú približne po týždňoch. Maloletá má u oboch kompletne vybavenie a ošatenie, preto si rodičia neplatia výživné. Otec preto vo veci samej navrhuje uzatvorenie rodičovskej dohody.

3. Kolízny opatrovník maloletého dieťaťa sa k návrhu matky vyjadril tak, že nenamieta výkon svojej funkcie ani prenesenie príslušnosti inému súdu s poukazom na skutočnosť, že matka s dieťaťom sa v súčasnej dobe zdržiava na adrese B., Š. XX.

4. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

5. Podľa § 112 ods. 1 CMP na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je miestne príslušný súd, v ktorého obvode má maloletý v čase začatia konania bydlisko určené dohodou rodičov alebo iným zákonným spôsobom.

6. Podľa § 39 ods. 2 CSP na návrh ktorejkoľvek zo strán možno spor prikázať inému súdu tej istej inštancie aj z dôvodu vhodnosti.

7. Podľa § 39 ods. 3 CSP o prikázaní sporu rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu a súdu, ktorému sa má spor prikázať.

8. Civilný mimosporový poriadok okrem práva vyjadriť sa k návrhu na prikázanie veci tých účastníkov, ktorých účasť v konaní vyšla najavo v čase podania návrhu (§ 4 CMP) o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti neustanovuje inak, preto treba na danú vec aplikovať ustanovenia CSP o prikázaní veci inému súdu. Najbližšie spoločne nadriadeným súdom príslušného súdu (Okresný súd Nové Zámky) a súdu, ktorému sa má vec prikázať (Okresný súd Bratislava V) je Najvyšší súd Slovenskej republiky.

9. Predpokladom prikázania veci z dôvodu vhodnosti podľa ustanovenia § 39 ods. 2 CSP je existencia okolností, ktoré umožňujú efektívnejšie, hospodárnejšie a rýchlejšie prejednanie veci. Nemožno pritom opomenúť, že miestna príslušnosť súdu, ktorý má vec prejednať, je základnou zásadou a prípadná delegácia príslušnosti inému súdu je len výnimkou z tejto zásady, ktorú treba - ako výnimku - vykladať reštriktívne. Ak by totiž príslušný súd prikázal vec inému súdu podľa § 39 ods. 2 CSP, hoci by tu pre takéto rozhodnutie neboli podmienky, porušil by ústavne zaručenú zásadu, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa posúdenie pomerov všetkých účastníkov konania, pričom na pomery účastníka, ktorý delegáciu navrhuje, možno prihliadnuť len ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatných účastníkov. Dôvody delegácie pritom môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu či finančnú.

10. Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi, je najlepší záujem dieťaťa. Na najlepší záujem dieťaťa odkazuje Dohovor o právach dieťaťa aj vo svojom článku 18 (rodičovská zodpovednosť). Koncepcia najlepšieho záujmu dieťaťa má zložku hmotného práva, procesného práva a základného výkladového právneho princípu. Ako konštatuje Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 14 (2013) z 29.05.2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu, obsah komplexného pojmu najlepší záujem dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov. Najlepší záujem dieťaťa je pružný a adaptabilný pojem. Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je jedinečnou činnosťou, ktorú treba uskutočniť v každom jednom prípade vo svetle konkrétnych okolností

každého dieťaťa súvisiacich s jeho individuálnymi charakteristikami, napríklad vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, sociálny kontext, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa zahrňame aj jeho názory, identitu, starostlivosť, ochranu a bezpečnosť dieťaťa, jeho zraniteľnosť (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násillia, život na ulici, atď.), právo na zdravie, na vzdelanie.

11. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) matkou uvádzané skutočnosti nie sú bez ďalšieho dôvodom na uplatnenie výnimočného postupu spočívajúceho v prikázaní veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Nejde totiž o mimoriadne pomery, ktoré by odôvodňovali uplatnenie výnimky zo zásady všeobecnej miestnej príslušnosti súdu. Z obsahu spisu (návrh matky na úpravu rodičovských práv a povinností zo dňa 08.06.2020 na č. I. 81) vyplýva, že maloletá od svojho narodenia v októbri 2018 žila so svojimi rodičmi v spoločnej domácnosti v Z. I.. Konanie začalo na Okresnom súde Nové Zámky dňa 22.05.2020 po tom, ako matka s maloletou podľa tvrdenia otca v polovici marca 2020 odišla zo spoločnej domácnosti bývať k svojej matke do B.. Otec v konaní celý čas prezentuje, že týmto spôsobom matka zmenila bydlisko dieťaťa bez súhlasu otca; aj matka tvrdí, že medzi rodičmi maloletej neexistuje dohoda o jej bydlisku. Z uvedeného vyplýva, že bydlisko maloletej v B. v čase začatia konania nebolo určené dohodou rodičov ani iným zákonným spôsobom (napr. rozhodnutím súdu). Z potvrdenia B. - F. Č. X. vystaveného dňa 17.06.2020 ako ohlasovňou pobytu (č. I. 109) síce vyplýva, že mal. Z. X. je prihlásená na trvalý pobyt v B.-X., Š.Á. XXXX/XX od 08.10.2018 (teda od jej narodenia), údaj o trvalom pobyte má však len evidenčný charakter. Pojem obvyklý pobyt totiž zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Aj keď stará matka dieťaťa M. O. dňa 22.06.2020 písomne čestne prehlásila, že maloletá so svojou matkou u starej matky býva nepretržite od januára 2020, zo správy kolízneho opatrovníka z prešetrenia pomerov zo dňa 08.06.2020 (č. I. 48 spisu) vyplynulo, že matka sa od 28.05.2020 zdržiava v domácnosti otca, kde prišla navštíviť dcéru, ktorú jej otec po ich dohode o týždňovom pobyte v jeho domácnosti nechce vrátiť. Obaja rodičia zhodne uviedli, že pokiaľ matka nepožíva alkoholické nápoje, atmosféra v rodine je štandardná. Otec oznámil, že dňa 05.06.2020 prišla do domácnosti sestra matky a spolu s matkou žiadali, aby im vydal maloletú. Matka privolala policajnú hliadku, následne s maloletou opustila domácnosť otca a odišla do B.. Z uvedeného ani zo skutočnosti, že maloletá má pediatričku v B. ešte nemožno vyvodit', že maloletá má v B. svoje zázemie a je začlenená do tamojšieho sociálneho a rodinného prostredia spôsobom odôvodňujúcim jej najlepší záujem na prejednaní úpravy rodičovských práv a povinností Okresným súdom Bratislava V.

12. S účasťou matky na súdnom pojednávaní v Nových Zámkoch síce vzniknú cestovné výdavky, no tieto napriek tomu, že matka poberá rodičovský príspevok samy osebe neodôvodňujú prejednanie veci Okresným súdom Bratislava V., najmä ak obaja rodičia prezentujú vôľu uzatvoriť rodičovskú dohodu (matka v podaní zo dňa 21.10.2020). V súvislosti s potrebou výsluchu matky dáva najvyšší súd do pozornosti možnosť prípadného uplatnenia inštitútu dožiadania upraveného v § 104 CSP. Navyše sídlo kolízneho opatrovníka maloletej a sídlo matke ustanoveného zástupcu z radov advokátov je v Nových Zámkoch.

13. Najvyšší súd uzatvára, že matkou uvádzané skutočnosti nie sú okolnosťami, ktoré umožňujú hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie veci pred iným než príslušným súdom. Vzhľadom k charakteru delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

14. Vzhľadom na uvedené dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky pre prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti v zmysle § 39 ods. 2 CSP, a preto návrhu matky nevyhovel.

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok